

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕРКВИ ДІЕГО МАРАДОНИ В АРГЕНТИНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ¹

Кулик С. М.

**кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і
регіональних студій факультету міжнародних відносин
Волинський національний університет імені Лесі Українки**

Тараджук Р. С.

**аспірант ОНП «Міжнародні відносини і стратегічні комунікації України та ЄС»
факультету міжнародних відносин
Волинський національний університет імені Лесі Українки**

Дієго Марадона – футболіст, який зробив вагомий внесок в історію аргентинського спорту і був визначною постаттю у світовому футболі. За свою успішну кар'єру він виходив на поле у складі декількох провідних клубів світу, серед яких «Барселона» і «Севілья» (Іспанія), «Наполі» (Італія) та «Бока Хуніорс» (Аргентина). Футболіст помер 25 листопада 2020 р., або 60-го року від Різдва Дієгова, як рахують у «Церкві Марадони».

У Латинській Америці на честь легендарного футболіста заснована «Церква Марадони» (*isp. Iglesia Maradoniana*), офіційна назва – «Церква Руки Бога». Першу марадоніанську церкву відкрили в Аргентині ще за життя футболіста. Ідея обожнювання Дієго належить його фанатам – групі друзів у портовому містечку Росаріо: Ернану Амесу і Алехандро Верону. Вони говорять, що виношували мрію побудувати церкву на честь свого кумира із 1986 р., коли Д. Марадона привів збірну Аргентини до перемоги на Чемпіонаті світу з футболу. За легендою, конфесію запровадили безпосередньо під час посиденьок у барі 30 жовтня 1998 р., коли Д. Марадоні виповнилось 38 років. Місцева влада новому інституту віри допомогла порадами і швидким владнанням бюрократичних процедур. 30 жовтня 2001 р. у м. Росаріо відбулося перше богослужіння з молитвами на честь Дієго. Присутніми були 500 осіб.

«Церква Руки Бога» – вільна церква і не покладає на своїх віруючих серйозних зобов'язань. Для того, щоб стати членом церкви треба заповнити тест про кар'єру і постать «Бога», а при посвяті змінити другу частину власного імені на Дієго. Щоб пройти обряд хрещення, треба забити гол рукою і дати клятву на «священному писанні» – книзі футболіста «Я – Ель Дієго». В церкві немає приміщення і постійного місця зустрічей. «Марадоніанці» або «дієгоріанці» одягають біло-голубі футболки з десятим номером (футболки з іменем Д. Марадони вважають священними) і моляться у невеликих приміщеннях, або біля вуличних вівтарів. Тобто, люди вірять в Д. Марадону настільки, наскільки їм дозволяє серце. Головне, завжди мати при собі необхідний атрибут – чотки із 34 намистин (кількість голів Дієго за збірну Аргентини). Священнослужителі зобов'язані носити у лівій руці м'яч з терновими шипами – символ щастя і мучеництва святого Марадони на футбольному полі. Можливо також поява ще одного атрибуту – свистка, бо їхній «Бог» очолював збірну Аргентини.

Як храм марадоністи використовують піцерію «Pizza Banana» в Росаріо. Майже 300 осіб збирається у маленькому закладі, п'ють вино і пиво, їдять піцу, багато

¹ Дослідження виконано в межах Модуля Жана Моне «EU Counteraction to FIMI» (№101172342 ERASMUS-JMO-2024-MODULE). This study was conducted in the framework of the Jean Monnet Module «EU Counteraction to FIMI» (№101172342 ERASMUS-JMO-2024-MODULE).

співають. Прихожани вірять у божественне походження Д. Марадони. У церкві висять його образи, до них прикладаються і моляться. Коли починається служба, десять чоловіків у білих мантиях виносять реліквії: бутси, репліку Кубка світу, чотки [7]. Фанати Дієго проводять тут символічне хрещення дітей і вінчання: хлопчиків називають Дієго на честь футболіста, а вінчання однієї мексиканської пари у 2007 р. зробило відомою церкву в усій Південній Америці. Обряди і таїнства церкви супроводжують шумні піснеспіви і молитви за здоров'я «Бога» [6]. В центрі – сцена, на якій замість священника молитви читає чоловік у футболці з десятим номером на спині, – це головний засновник церкви Е. Амес. На ній встановлюють маленьку дерев'яну церкву із статуеткою Д. Марадони всередині. Біблією є автобіографія Д. Марадони «Я – Ель Дієго». Служби в храмі традиційно проходять тричі на рік. А саме: 30 жовтня – у день народження Д. Марадони, на «марадоніанську» Пасху, котру відзначають 22 червня, у річницю матча чвертьфіналу Чемпіонату світу-1986 проти збірної Англії. У ньому аргентинець оформив дубль, забив відомий гол рукою, який потім сам назвав «рукою Бога». Третє свято – 16 серпня 1976 р. – День дебюту Дієго в дорослому футболі, відзначають як Хрещення. У святкові дні піцерію прикрашають футболками Д. Марадони і прапорами Аргентини, приносять малюнки, на екранах показують кращі голи Дієго. Після закінчення служби проходять конкурси: прихожани визначають у кого краще татування на честь Дієго, потім – хто знає про кумира більше за інших. Наприклад, фіналісти повинні знати навіть колір першого авто Марадони. Опівночі, коли настає день народження Дієго, офіціанти розносять шампанське. Інколи засновникам церкви телефонував сам Марадона – тоді голос Бога виводили на голосний зв'язок на усю піцерію [3].

Віра закріплена у символах церкви: Д. Марадону називають D10S (з *icn.* Dios – Бог, а «10» – номер, під яким він грав). Саме з Різдва, або Дня народження Великого Дієго Армандо Марадони – 30 жовтня 1960 р., веде початок літочислення церква, напр., 48 D.D («48 Después de Diego» – (*icn.*) – «48-й рік після Дієго».

Вчення Церкви святого Дієго – це альтернативні футбольні «Десять заповідей» і спеціальні молитви. Заповіді «Церкви Дієго Марадони»:

1. «М'яч не вимазується» (цитата Марадони).
2. Люби футбол понад усе.
3. Проголошуй безумовну любов до Дієго та краси футболу.
4. Захищай кольори Аргентини та поважай інших людей.
5. Розповідай про чудеса Дієго по всьому світу.
6. Почитай місця, де грав Дієго, та його священні футболки.
7. Не пов'язуй ім'я Дієго з якимось одним клубом.
8. Завжди проповідуй принципи церкви.
9. Зроби ім'я Дієго своїм другим ім'ям.
10. Назви першого сина на честь Дієго.

Їх продовженням є молитва: «Дієго наш, іже еси на полях, хай святиться ліва твоя та прийде магія твоя нашим очам та будуть голи твої як на небі і на землі, радість даси ти нам сьогодні, і прости тим журналістам, яко же і ми прощаємо неаполітанську мафію, і не введи нас у спокусу, але визволи нас від Жоао Авеланжа, Дієго» [4]. Отже, на місці диявола – експрезидент ФІФА, котрого Дієго звинуватив у своїх невдачах на чемпіонатах світу 1990 р. і 1994 р. [5].

Д. Марадона не належав до членів церкви, але підтримував контакти з її організаторами. Спочатку до церкви свого імені він ставився зі скепсисом, як палкий католик, який неухильно дотримувався основних постулатів католицької віри. Однак він змінив своє ставлення, коли засновники церкви переконали його в тому, що церква не претендує на звання єдиної в серці та душі людини, і можна поєднувати віру в Д. Марадону і при цьому бути католиком чи протестантом. Д. Марадона подарував церкві

пару бутс і футболку збірної, у якій провів один з товариських матчів. Ці святині прикрашають її вітвар.

29 жовтня 2008 р. триста членів «Церкви Марадони» відсвяткували 48-річчя легендарного футболіста і новину про його призначення на посаду головного тренера національної збірної Аргентини. Призначення майже збіглося у часі з «Різдвом», і багато віруючих стихійно виконали молитву «Ми знову будемо чемпіонами, Божа рука нас до цього веде». Це був визначний день в історії церкви. Потім до засновника церкви несподівано зателефонував сам Д. Марадона і подякував усім. Він пообіцяв: «Бог знову буде з нами і подарує ще одну перемогу, як у 1986 р.». При цьому деякі чоловіки плакали, інші відчули релігійний екстаз.

Нині організатори церкви вважають марадоністами 150 тисяч осіб у всьому світі. Членами церкви зі спеціальними іменними картками давно є Карлос Тевес, Ліонель Мессі, тренер «Тоттенхем» Маурісіо Почеттіно і навіть Гарі Лінкер – гравець збірної Англії на ЧС-1986. На жовтнєве Різдво у Росаріо приїжджають прочани з Румунії, Австрії, Швеції, Данії, Уельсу. Одного разу засновнику церкви Е. Амесу зателефонував агент Роналдіньо. П'ять хвилин потому зателефонував аргентинський журналіст, котрий пояснив, що Роналдіньо обіцяв дати йому інтерв'ю, якщо він зможе дістати футболку церкви імені Марадони [3].

Аналізуючи канони (правила) і діяльність «Церкви Марадони», фахівці стверджують, що тут йдеться про релігійну пародійність (пародійну релігію). Е. Амес пояснює, що «релігія – це насамперед ваші почуття. Ми не проявляємо ніякої неповаги до католицької церкви, у нас це більше нагадує фольклорний рух. Для Аргентини футбол – це релігія, а у кожної релігії є свій Бог. Бог футболу – це Дієго». Його підтримує інший вірний цієї церкви з Глазго Е. Бейл, котрий вже декілька разів був в Аргентині: «Ісус і Марадона – обоє творили дива, просто творення Дієго є у записі» [3].

По друге, були і є футболісти, які зіграли, забили та виграли більше, ніж Дієго. Але йому першому належать численні національні рекорди, напр., «Спортсмен століття» за версією спортивних журналістів Аргентини. Тому Д. Марадона – ідеальний кумир. За його словами, «Аргентина – це я! Я – якоюсь мірою краще політиків: вони публічні люди, а я – популярний». Крім того, Д. Марадона походив з бідної родини і приводив до перемоги команди з бідних південних регіонів – збірну Аргентини на Чемпіонаті світу 1986 р. та італійський «Наполі» до перших двох титулів чемпіона Італії (1987 і 1990 рр.) в історії клубу. За сім років виступів у Неаполі (1984–1992 рр.), його команда здобула два «золота», два «срібла», одну «бронзу» першості, перемагала в Кубку і Суперкубку Італії, а також у Кубку УЄФА. Тому їхні фанати за таке фанатично обожнюють Д. Марадону.

По третє, Д. Марадона національний герой. «Всі ми, аргентинці, визнаємо, що він зробив для нас, – він дав нам і затвердив нашу ідентичність, яка б вона не була», – розповів М. Санкадор [8]. Один з найбільш відомих голів в історії, що отримав назву «рука Бога», Д. Марадона забив на чемпіонаті світу у 1986 р. у статусі капітана збірної Аргентини під час матчу у чвертьфіналі проти збірної Англії. Цей гол він забив рукою, однак, незважаючи на обурення англійських гравців, суддя цього не побачив і зарахував його. Пізніше, на прес-конференції, футболіст сказав, що це була «рука Бога». Д. Марадона став іконою аргентинського футболу, коли забив другий вирішальний гол і приніс Аргентині перемогу над Англією з рахунком 2:1. Гол визнали найкращим взяттям воріт в історії Чемпіонатів світу, а пізніше назвали «Гол століття». Після матчу Дієго назвав їх помстою Англії за розв'язану проти Аргентини війну за Фолклендські острови у 1982 р. [2]. Не випадково прихожани церкви проповідують, що «коли він грав, ми всі молились на нього. Він це чув і дослухався до наших молитов. Він зробив Аргентину і аргентинців щасливішими і багатшими, ніж будь-який політик. Зробив те, що не вдавалось нікому – об'єднати націю в одне ціле, згуртувати людей за допомогою любові і захоплення. Ми з допомогою нашого Дієго неодмінно спасемося, – переконані

вони. З 2008 р. до 2010 р. Д. Марадона був головним тренером збірної Аргентини. «Небесно-білі» під його керівництвом грали на мундіалі-2010, де команда у чвертьфіналі прогала німцям 0:4. Після того Д. Марадона пішов у відставку. Сукупністю усіх цих фактів можна пояснити те, що в Аргентині з причини смерті футболіста оголосили триденний національний траур, а труна з тілом покійного була виставлена у президентському палаці.

До спортивних досягнень Д. Марадони варто додати його харизму та епатажність. Він неодноразово порівнював себе з Богом, дозволяв собі різні словесні провокації. Наприклад, «якщо Ісус спіткнувся, то чому я не можу?» [4] (маючи на увазі те, що тривалий час зловживав наркотиками і алкоголем), або, щоб заспокоїтися, я підняв очі вгору, до неба, але побачив на одній із трибун плакат: «Con la diez? Dios. Хто під десятим номером? Бог» [1].

Скандали – ще одна складова величезної популярності та світової слави Дієго. Члени церкви добре знають про людські «гріхи» свого кумира: зв'язки з мафією, проблеми з законом, позашлюбних дітей, лікування від наркоманії, ожиріння, дискваліфікація за допінг, стрілянину у журналістів з пневматичної зброї. Також Дієго відкрито виступив проти Папи Римського, бо «Ватикан для мене – це суцільна брехня» [1]. Відносини Д. Марадони зі Святим престолом потеплішали лише в останні роки життя футболіста, коли Папою став уродженець Аргентини і палкий футбольний вболівальник Франциск. Дієго брав участь у благодійному матчі, що організував Ватикан, і подарував понтифіку футболку збірної Аргентини зі своїм номером «10» та іменем Francisco [7]. Однак вірні церкви переконані, що «він – Бог! Єдиний і непогрішимий».

Висновки. «Церква Дієго Марадони» спочатку була маленьким клубом для декількох друзів. Нині її послідовниками вважають себе півмільйона осіб у п'ятдесяти країнах світу. В Аргентині – країні, у якій футбол став релігією, головний її футболіст перетворився на живого бога, з усіма позитивними і негативними наслідками. А бог, який має свої слабкості, є ще ближчим до простолюдинів. Він – втілення мрії цього народу, і цей народ пробачив йому майже все. Тому є сакральний зміст у вислові його шанувальників: «Марадона не помер, він просто пішов грати» [5]. Це підтверджує один із засновників «Церкви Марадони» А. Верон: «Великий спортсмен повинен жити вічно і він залишить Землю лише в тому випадку, якщо сам Господь захоче зіграти з ним футбол».

Список використаних джерел

1. Бабій О. «Хто під десятим номером? Бог»: безсмертні правила життя Дієго Марадони. URL: https://football24.ua/legshe_dodzvonitisy_a_do_obami_nizh_do_messi_pravila_zhittya_diyego_maradoni_n345819/ (25.11.2020).
2. Вербицький І. Дієго Марадона: яким запам'ятають легенду шанувальники. URL: <https://glavcom.ua/sport/publications/dijeo-maradona-yakim-zapamyatayut-legendu-shanuvalniki-720486.html> (25.11.2020).
3. Воронин В. «Ісус и Марадона творили чудеса, просто Диего есть на записи». Футбольная религия в Аргентине. Блог – 18 мне уже. URL: <https://ua.tribuna.com/uk/blogs/voronin/846889/> (18.10.2015).
4. Курдаев А. In Love With Maradona. *Football.ua*. URL: <https://web.archive.org/web/20150318220812/http://football.ua/fiction/209561-in-love-with-maradona.html> (15.07.2013).
5. Литвинов Д. «Він не помер, він просто пішов грати». Чому світ сумує за Дієго Мараданою. URL: <https://hromadske.ua/posts/vin-ne-pomer-vin-prosto-pishov-grati-chomu-svit-sumuye-za-diyego-maradonoyu> (26.11.2020).

6. Фанати відкрили церкву, де поклоняються відомому футболісту. URL: <https://ranok.ictv.ua/ua/videos/v-argentini-fanati-vidkrili-tserkvu-de-poklonyayutsya-vidomomu-futbolistu/>.

7. Шкапа С. Уся його велич і жах за 60 років від різдва Дієгова. Чому обожнюють багатьох, а Марadona такий один. URL: <https://chas.news/current/usya-iogo-velich-i-zhah-za-60-rokiv-vid-rizdva-diegova> (26.11.2020).

8. Юферева О. У Мексиці відкрили «церкву» в честь футболіста Дієго Марадони. URL: <https://spzh.live/ua/news/81312-v-meksike-otkryli-cerkovy-v-chesty-futbolista-dijego-maradony> (17.07.2021).